

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

Мін'юст

вул. Архітектора Городецького, 13, м. Київ, 01001

тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83

E-mail: callcentre@minjust.gov.ua,

themis@minjust.gov.ua,

Web: <http://www.minjust.gov.ua>,

код згідно з ЄДРПОУ 00015622

Голові Комітету
Верховної Ради України з
питань соціальної політики та
захисту прав ветеранів
Галині ТРЕТЬЯКОВІЙ

perepelytsia-o@rada.gov.ua

Щодо листа від 29 серпня 2022 року
№ 04-30/3-2022/143044

Шановна Галино Миколаївно!

Міністерством юстиції України у зв'язку з Вашим листом від 29 серпня 2022 року № 04-30/3-2022/143044 розглянуто проект Закону України «Про медіа» (далі – проект Закону), внесений народними депутатами України – членами Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (реєстр. № 2693-д від 25 серпня 2022 року, доопрацьований (на заміну)), і в межах компетенції повідомляється.

1. Стаття 1 проекту Закону надає визначення ряду термінів, серед яких, зокрема, *«ідентифікаційні дані»* відповідно до положень проекту Закону, це сукупність даних, що дає змогу однозначно встановити особу, зокрема для юридичної особи-резидента – це повне найменування, місцезнаходження, *ідентифікаційний код згідно з Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань*.

Також частина восьма статті 68 проекту Закону встановлює, що відомості, що містяться в Реєстрі суб'єктів у сфері медіа, крім даних, що не підлягають оприлюдненню, надаються у вигляді безоплатного цілодобового доступу на вебсайті Національної ради шляхом їх пошуку за відповідними критеріями, в тому числі, за *ідентифікаційним кодом за Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань*.

З огляду на це зазначаємо, що вищенаведені положення проекту Закону потребують термінологічного узгодження з огляду на таке.

Згідно з частиною другою статті 9 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських

СЕД АСКОД

Міністерство юстиції України

№ 80643/10472-1-22/7.2.4 від 14.09.2022

Підписувач Малюська Денис Леонтійович

Сертифікат 3ED5083160DBC59B04000000E04446001CF87200

Дійсний з 25.02.2022 12:55:22 по 25.02.2023 18:55:22

формувань» (далі – Закон про реєстрацію) в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань серед відомостей про юридичну особу містяться відомості про *ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України*.

Положення про Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 року № 118 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 22 червня 2005 року № 499), також оперує таким поняттям, як *«ідентифікаційний код з Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України»*.

Отже, з огляду на вищезазначені правові норми вбачається, що для ідентифікації юридичної особи в законодавстві використовується таке поняття, як *«ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України»*.

2. Частиною п'ятнадцятою статті 2 проекту Закону передбачається, що у випадку, якщо суб'єкт не підпадає під юрисдикцію України, проте його діяльність зачіпає права та інтереси громадян України, Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення (далі – Національна рада), Центральна виборча комісія, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах культури та мистецтв, інші державні органи зобов'язані вжити усіх можливих заходів задля встановлення механізму співпраці з таким суб'єктом щодо виконання таким суб'єктом вимог цього Закону, шляхом укладення відповідного меморандуму.

У зв'язку з цим, зазначаємо, що запропоноване не відповідає принципу юридичної визначеності, зокрема, у частині покладення на Центральну виборчу комісію – орган, який організовує і проводить вибори, - вжити усіх можливих заходів задля встановлення механізму співрегулювання з суб'єктом у сфері медіа шляхом укладення відповідного меморандуму або угоди.

Крім того, зауважуємо, що законодавство України не містить визначення терміну «меморандум» та його змістовного наповнення, а також юридичних наслідків у разі підписання. На практиці зазначений документ застосовується, як правило, у сфері зовнішніх зносин.

3. У тексті проекту Закону (частина перша статті 3, частина третя статті 8, частина перша статті 11, пункт 3 частини п'ятої статті 66, пункт 1 частини першої та пункт 1 частини четвертої статті 67, пункт 8 частини першої статті 91) слова «міжнародні договори», «міжнародні угоди» у всіх відмінках пропонуємо замінити словами «міжнародні договори України», що узгоджуватиметься зі статтею 2 Закону України «Про міжнародні договори України», згідно з якою договір, укладений у письмовій формі з іноземною державою або іншим суб'єктом міжнародного права, який регулюється міжнародним правом, незалежно від того, міститься договір в одному чи

декількох пов'язаних між собою документах, і незалежно від його конкретного найменування (догівір, угода, конвенція, пакт, протокол тощо) є міжнародним договором України.

4. Щодо передбачених проектом Закону повноважень Верховної Ради України та Президента України слід зазначити таке.

4.1. Частиною першою статті 6 проекту Закону передбачається, що Верховна Рада України визначає засади державної політики у сфері медіа та законодавчі основи її реалізації.

Частиною першою статті 44 проекту Закону пропонується встановити, що у разі оголошення актом Верховної Ради України або Президента України загальнонаціонального дня трауру (скорботи, жалоби), суб'єкти у сфері лінійних медіа зобов'язані здійснити низку заходів. Статтями 76, 77 проекту Закону пропонується врегулювати процедуру призначення членів Національної ради Верховною Радою України та порядок призначення членів Національної ради Президентом України.

У зв'язку з цим зауважуємо, що відповідно до частини другої статті 6, частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади та їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Конституція України містить вичерпний перелік повноважень Президента України та Верховної Ради України, якими вони наділені для здійснення покладених на нього функцій. Це впливає зі змісту пункту 31 частини першої статті 106 Конституції України, відповідно до якого Президент України здійснює інші повноваження, визначені Конституцією України. Так само зі змісту частини другої статті 85 Конституції України впливає, що повноваження Верховної Ради України визначаються лише Основним Законом України.

Конституційний Суд України неодноразово вказував у своїх рішеннях, що повноваження Президента України та Верховної Ради України визначаються виключно Конституцією України і не можуть бути розширені законом або іншим нормативно-правовим актом (зокрема, Рішення Конституційного Суду України від 13 червня 2019 року № 5-р, 28 серпня 2020 року № 9-р).

4.2. Проектом Закону пропонується визначити процедуру призначення членів Національної ради Верховною Радою України (стаття 76 проекту Закону). Однак, на нашу думку, зазначене питання слід врегулювати, насамперед, у Регламенті Верховної Ради України (затверджений Законом України від 10 лютого 2010 року № 1861-VI), яким врегульовано порядок роботи Верховної Ради України її органів та посадових осіб.

4.3. Статтею 80 проекту Закону передбачені підстави (випадки) дострокового припинення повноважень члена Національної ради та визначені суб'єкти, які приймають (ухвалюють) рішення про дострокове припинення

повноважень члена Національної ради, - суб'єкт призначення, Національна рада, суд.

Щодо запропонованого зауважуємо, що відповідно до Конституції України призначення на посади та звільнення з посад половини складу Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення належить до повноважень Верховної Ради України та Президента України (пункт 20 частини першої статті 85, пункт 13 частини першої статті 106 Конституції України).

5. Частиною четвертою статті 21 проєкту Закону передбачається встановити, що річна фінансова звітність суб'єктів у сфері аудіовізуальних медіа, які здійснюють телевізійне мовлення з загальнонаціональною категорією, підлягає обов'язковій перевірці незалежним аудитором (аудиторською фірмою).

Вимоги до забезпечення незалежності аудитора встановлюються законодавством України, що регулює аудиторську діяльність.

У зв'язку з цим зазначаємо, що Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» визначає правові засади аудиту фінансової звітності, провадження аудиторської діяльності в Україні та регулює відносини, що виникають при її провадженні.

Так, згідно з пунктом 16 частини першої статті 1 вказаного Закону обов'язковий аудит фінансової звітності – це аудит фінансової звітності (консолідованої фінансової звітності) суб'єктів господарювання, які відповідно до законодавства зобов'язані оприлюднити або надати фінансову звітність (консолідовану фінансову звітність) користувачам фінансової звітності разом з аудиторським звітом, що проводиться суб'єктами аудиторської діяльності на підставах та в порядку, передбачених цим Законом.

При цьому, підприємства, які зобов'язані оприлюднювати річну фінансову звітність та річну консолідовану фінансову звітність разом з аудиторським висновком, визначені частиною третьою статті 14 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Враховуючи викладене, частина четверта статті 21 проєкту Закону потребує перегляду.

6. Частинами третьою, четвертою статті 24 проєкту Закону передбачається, що максимально граничні тарифи на послуги постачальників електронних комунікаційних послуг для потреб мовлення з використанням радіочастотного спектра та Типові умови договору на постачання електронних комунікаційних послуг для потреб мовлення з використанням радіочастотного спектра, затверджуються Національною радою після отримання висновку Регулятора комунікаційних послуг, щодо відповідності запропонованих такими постачальниками тарифів принципам економічної обґрунтованості, об'єктивності, недискримінації.

Національна рада, за погодженням з Антимонопольним комітетом України та Регулятором комунікаційних послуг, визначає порядок розробки та

затвердження зазначених тарифів, у тому числі визначення граничного нормативу рентабельності та перелік допустимих прямих витрат, що враховуються при розрахунку такого нормативу.

При цьому пунктом 16 частини першої та пунктом 18 частини другої статті 90 проєкту Закону пропонується встановити, що Національна рада за погодженням з Антимонопольним комітетом України та Регулятором комунікаційних послуг, визначає порядок розробки та затвердження Максимально граничних тарифів на послуги постачальників електронних комунікаційних послуг для потреб мовлення з використанням радіочастотного спектра та Типові умови договору на постачання електронних комунікаційних послуг для потреб мовлення з використанням радіочастотного спектра, затверджує такі тарифи та умови.

Також передбачається, що виключно на засіданнях Національної ради затверджуються максимально граничні тарифи на послуги постачальників електронних комунікаційних послуг для потреб мовлення з використанням радіочастотного спектра та типові умови договору на постачання електронних комунікаційних послуг для потреб мовлення з використанням радіочастотного спектра.

Тобто фактично Верховною Радою України запроваджується державне цінове регулювання на послуги постачальників електронних комунікаційних послуг для потреб мовлення з використанням радіочастотного спектра із визначенням способів такого регулювання.

Водночас, відповідно до статті 6 Конституції України органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених Конституцією України межах і відповідно до законів України. Вказана вимога встановлена також у частині другій статті 19 Конституції України, яка зобов'язує органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадових осіб діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

При цьому, пунктом 3 статті 116 Конституції України забезпечення проведення фінансової та цінової політики віднесено до повноважень Кабінету Міністрів України.

Вказані конституційні повноваження знайшли своє відображення у статті 20 Закону України «Про Кабінет Міністрів України», відповідно до якої Кабінет Міністрів України у сфері економіки та фінансів забезпечує проведення державної політики цін та здійснює державне регулювання ціноутворення.

Разом з тим, згідно з пунктом 5 частини першої статті 85 Конституції України до повноважень Верховної Ради України належить визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики.

Цінова політика, тобто стратегія держави щодо встановлення і зміни цін, є однією із складових частин внутрішньої економічної і соціальної політики держави. Конституційне повноваження Верховної Ради України на визначення

засад цієї політики реалізоване нею, зокрема у Законі України «Про ціни і ціноутворення», який сформулював основні принципи встановлення і застосування цін і тарифів та організації контролю за їх дотриманням на території України.

Так, згідно зі статтями 5, 13 Закону України «Про ціни і ціноутворення» Кабінет Міністрів України забезпечує проведення державної цінової політики, здійснює державне регулювання цін, визначає повноваження органів виконавчої влади щодо формування, встановлення та застосування цін, якщо інше не визначено законом або міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, визначає перелік товарів, державні регульовані ціни на які затверджуються відповідними органами виконавчої влади, якщо інше не визначено законом.

Державне регулювання цін здійснюється Кабінетом Міністрів України, органами виконавчої влади, державними колегіальними органами та органами місцевого самоврядування відповідно до їх повноважень шляхом: установами обов'язкових для застосування суб'єктами господарювання: фіксованих цін; граничних цін; граничних рівнів торговельної надбавки (націнки) та постачальницько-збутової надбавки (постачальницької винагороди); граничних нормативів рентабельності; розміру постачальницької винагороди; розміру доплат, знижок (знижувальних коефіцієнтів); запровадження процедури декларування зміни ціни та/або реєстрації ціни.

З огляду на викладене, питання щодо державного регулювання цін на послуги постачальників електронних комунікаційних послуг для потреб мовлення з використанням радіочастотного спектра, на нашу думку, виходить за межі повноважень Верховної Ради України.

Крім того слід зазначити, що положення частини четвертої статті 24 та пункту 16 частини першої, пункту 18 частини другої статті 90 проєкту Закону не узгоджуються між собою.

7. Пунктом 3 частини першої статті 36 проєкту Закону пропонується встановити, що на території України в медіа та на платформах спільного доступу до відео забороняється поширювати висловлювання, що підбурюють до дискримінації чи утисків щодо окремих осіб та їх груп на основі етнічного походження, громадянства, раси, релігії та вірувань, віку, статі, сексуальної орієнтації, гендерної ідентичності, фізичних вад, стану здоров'я або за іншою ознакою. Також відповідні положення, що спрямовані на запобігання дискримінації та визначення окремих її ознак, передбачені іншими положеннями проєкту Закону, зокрема, пунктом 1 частини третьої, пунктом 1 частини десятої статті 110 проєкту Закону.

Зазначене пропонуємо доопрацювати з метою узгодження у частині ознак дискримінації з визначенням поняття «дискримінація», яке наведено у пункті 2 частини першої статті 1 Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» (дискримінація - ситуація, за якої особа та/або група осіб за їх ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних

та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними, зазнає обмеження...).

8. У статті 41 проєкту Закону слід навести правильну назву Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

9. У частині другій статті 64, пункті 6 частини першої, частині дев'ятій статті 65 проєкту Закону застосовується формулювання «в порядку, передбаченому Законом України «Про санкції» застосовано санкції у вигляді *заборони здійснювати діяльність у сфері медіа*».

При цьому у підпункті 1 пункту 31.49 Розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» проєкту Закону передбачається доповнити частину першу статті 4 Закону України «Про санкції» новим підпунктом 6-1, передбачивши такий вид санкції як: *заборона поширення медіа на території України*.

З огляду на наведене, оскільки у зазначених нормах йдеться про різні види санкцій, проєкт Закону потребує відповідного доопрацювання з метою узгодження вказаних норм.

10. Статтею 68 проєкту Закону передбачається, що держателем та технічним адміністратором Реєстру суб'єктів у сфері медіа є Національна рада.

Водночас зі змісту запропонованих положень проєкту Закону не вбачається суб'єкта, якому належать майнові права інтелектуальної власності на комп'ютерну програму (програмне забезпечення), що забезпечують функціонування зазначеного Реєстру.

У зв'язку з цим зауважуємо, що відповідно до статей 422, 427 Цивільного кодексу України (далі – ЦК) право інтелектуальної власності виникає (набувається) з підстав, встановлених цим Кодексом, *іншим законом чи договором*.

Майнові права інтелектуальної власності можуть бути передані відповідно до закону повністю або частково іншій особі.

Умови передання майнових прав інтелектуальної власності можуть бути визначені договором, який укладається відповідно до цього Кодексу та іншого закону.

З огляду на наведене пропонуємо доповнити положення проєкту Закону в частині визначення відповідного суб'єкта правовідносин, якому належать майнові права інтелектуальної власності на комп'ютерну програму (програмне забезпечення), що забезпечує функціонування Реєстру.

11. Частиною шостою статті 72 проєкту Закону пропонується визначити, що *умови оплати праці членів та працівників апарату Національної ради, визначаються цим та іншими законами України*.

Водночас слід зазначити, що згідно з частиною першою статті 70 проєкту Закону *Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення є незалежним, постійно діючим колегіальним державним органом, що діє на*

підставі Конституції України, цього та інших законів України і здійснює державне регулювання, нагляд і контроль у сфері медіа.

Частиною першою статті 89 проекту Закону, зокрема, передбачено, що діяльність *Національної ради фінансується з державного бюджету*.

При цьому слід зазначити, що згідно з частиною другою статті 8 Закону України «Про оплату праці» *умови розміру оплати праці працівників установ та організацій, що фінансуються з бюджету, визначаються Кабінетом Міністрів України*, крім випадків, передбачених частиною третьою цієї статті, та частиною першою статті 10 цього Закону.

Крім того слід зазначити, що згідно з пунктом 3 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо перезавантаження влади» встановлено, що з 1 січня 2020 року норми і положення законів України, якими визначені *розміри посадових окладів та інших складових оплати праці, грошового забезпечення працівників державних органів, крім Апарату Верховної Ради України, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, Вищого антикорупційного суду, Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, Національного агентства з питань запобігання корупції, Рахункової палати та членів Центральної виборчої комісії, застосовуються в порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України*.

До приведення законодавчих актів у відповідність із цим Законом вони застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону.

Враховуючи наведене частина шоста статті 72 проекту Закону потребує відповідного перегляду.

З огляду на наведене відповідного перегляду потребує також частина четверта статті 78 проекту Закону, якою пропонується визначити, що *посадовий оклад голови Національної ради становить 40 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого на 1 січня календарного року, першого заступника голови Національної ради – 37, заступника голови Національної ради та відповідального секретаря Національної ради – 35, члена Національної ради – 33 розміри прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого на 1 січня календарного року*.

12. Частиною п'ятою статті 81 проекту Закону пропонується визначити, що Голова Національної ради є розпорядником бюджетних асигнувань на утримання і забезпечення діяльності Національної ради та, на підставі рішень Національної ради, позабюджетних коштів, інших коштів, що надійшли на рахунок Національної ради з джерел, не заборонених законодавством України.

Проте, відповідно до частини третьої статті 22 Бюджетного кодексу України (далі – Кодекс) головні розпорядники коштів Державного бюджету України визначаються та затверджуються законом про Державний бюджет України шляхом встановлення їм бюджетних призначень.

Головні розпорядники бюджетних коштів – це *бюджетні установи* в особі їх керівників, які відповідно до статті 22 цього Кодексу отримують

повноваження шляхом встановлення бюджетних призначень (пункт 18 частини першої статті 2 Кодексу).

13. Частинами дев'ятою та одинадцятою статті 84 проекту Закону пропонується встановити, що посади державних службовців Національної ради прирівнюються до відповідних посад працівників Секретаріату Кабінету Міністрів України і належать до 1 рівня оплати праці відповідно до Закону України «Про державну службу».

Розмір посадових окладів державних службовців апарату дорівнює трьом розмірам посадового окладу, встановленого Кабінетом Міністрів України для державних службовців, які займають відповідні посади Секретаріату Кабінету Міністрів України.

Водночас, відповідно до частини першої статті 51 Закону України «Про державну службу» до першого рівня оплати праці належать посади державних службовців Апарату Верховної Ради України, Секретаріату Кабінету Міністрів України, постійно діючого допоміжного, допоміжних, консультативно-дорадчих органів, утворених Президентом України, Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим, апаратів (секретаріатів) Ради національної безпеки і оборони України, Центральної виборчої комісії, Рахункової палати, Конституційного Суду України, Верховного Суду, Офісу Генерального прокурора

Згідно з частиною другою статті 51 цього Закону *схема посадових окладів на посадах державної служби* та умови оплати праці державних службовців, з якими укладаються контракти про проходження державної служби, визначаються Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби.

Враховуючи наведене, стаття 84 проекту Закону в цій частині потребує перегляду.

14. Частинами першою та другою статті 89 проекту Закону визначаються джерела фінансування Національної ради.

Проте відповідно до пункту 8 частини першої статті 2 Кодексу бюджетне призначення – це повноваження головного розпорядника бюджетних коштів, надане цим Кодексом, законом про Державний бюджет України, яке має кількісні, часові і цільові обмеження та дозволяє надавати бюджетні асигнування.

Згідно з частинами першою та другою статті 23 Кодексу будь-які бюджетні зобов'язання та платежі з бюджету здійснюються лише за наявності відповідного бюджетного призначення, якщо інше не передбачено законом про Державний бюджет України.

Бюджетні призначення встановлюються законом про Державний бюджет України у порядку, визначеному цим Кодексом.

15. Частиною четвертою статті 89 проекту Закону передбачається, що надходження від плати за видачу ліцензій та проведення реєстраційних дій

спрямовуються до спеціального фонду Національної ради для фінансування Національної ради.

Проте відповідно до частини п'ятої статті 13 Кодексу розподіл бюджету на загальний та спеціальний фонди, їх складові частини визначаються виключно цим Кодексом та законом про Державний бюджет України.

16. Пунктом 17 частини першої статті 90 проєкту Закону пропонується встановити, зокрема, що Національна рада визначає порядок подання суб'єктами у сфері медіа річної фінансової звітності та її обсяг.

Водночас, правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні визначає Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (далі – Закон), який поширюється на всіх юридичних осіб, створених відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, на представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, які зобов'язані вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність, а також на операції з виконання державного та місцевих бюджетів і складання фінансової звітності про виконання бюджетів з урахуванням бюджетного законодавства (частина перша статті 2 Закону).

Відповідно до частини другої статті 6 Закону регулювання питань методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку, який затверджує національні положення (станданти) бухгалтерського обліку, національні положення (станданти) бухгалтерського обліку в державному секторі, інші нормативно-правові акти щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

Порядок та строки подання фінансової звітності, консолідованої фінансової звітності, звіту про управління та звіту про платежі на користь держави до органів державної влади визначаються Кабінетом Міністрів України, для банків - Національним банком України (частина друга статті 11 Закону).

Питання щодо порядку подання фінансової звітності регулюється статтею 14 Закону.

З огляду на викладене, пункт 17 частини першої статті 90 проєкту Закону слід виключити.

17. У проєкті Закону пропонується встановити, що спільне регулювання у сфері медіа – це поєднання функцій та засобів державного регулювання та галузевого саморегулювання з метою забезпечення участі суб'єктів у сфері медіа у розробці та визначенні вимог до змісту інформації, яка поширюється медіа, та недопущення цензури і зловживання свободою слова. Предметом спільного регулювання є визначення вимог до поширення інформації, для якої законодавством передбачено регулювання змісту, шляхом прийняття кодексів (правил) створення та поширення такої інформації. До предмету спільного

регулювання (сфери спільного регулювання) належить, зокрема встановлення критеріїв віднесення осіб до суб'єктів у сфері онлайн медіа відповідно до частини одинадцятої статті 2 цього Закону. Правління органу спільного регулювання приймає рішення про створення робочої групи для розробки кодексів (правил) поширення інформації у відповідних сферах спільного регулювання, у складі представників членів органу спільного регулювання та представників Національної ради окремо для розробки кожного кодексу (правил) (частина перша, пункт 1 частини другої статті 92, частина перша статті 95 проєкту Закону).

У зв'язку з цим, зауважуємо, що згадані положення не забезпечують дотримання принципу юридичної визначеності, як однієї зі складових принципу верховенства права, на необхідності дотримання якого неодноразово наголошував Конституційний Суд України. Зокрема, у Рішенні від 20 червня 2019 року № 6-р зазначено, що у контексті статті 8 Конституції України юридична визначеність забезпечує адаптацію суб'єкта правозастосування до нормативних умов правової дійсності та його впевненість у своєму правовому становищі, а також захист від свавільного втручання з боку держави. Юридичну визначеність необхідно розуміти через такі її складові: чіткість, зрозумілість, однозначність норм права; право особи у своїх діях розраховувати на розумну та передбачувану стабільність існуючого законодавства та можливість передбачати наслідки застосування норм права (законні очікування). Таким чином, юридична визначеність передбачає, що законодавець повинен прагнути до чіткості та зрозумілості у викладенні норм права. Кожна особа відповідно до конкретних обставин має орієнтуватися в тому, яка саме норма права застосовується у певному випадку, та мати чітке розуміння щодо настання конкретних правових наслідків у відповідних правовідносинах з огляду на розумну та передбачувану стабільність норм права (абзаци четвертий – шостий підпункту 4.1 пункту 4 мотивувальної частини Рішення).

Також зазначаємо, що у теорії держави і права під поняттям «кодекс» розуміється «закон, який встановлює загальні засади правового регулювання та систематизує норми права у відповідній сфері суспільних відносин». Відповідне визначення наведено у Законі України «Про правотворчу діяльність (реєстр. № 5707 від 25 червня 2021 року), який прийнято за основу Верховною Радою України 16 листопада 2021 року.

18. Статті 93 – 96 проєкту Закону, якими пропонується унормувати питання функціонування органу спільного регулювання та визначається, що «Органи спільного регулювання утворюються ліцензіатами та реєстрантами, а також їх громадськими об'єднаннями та об'єднаннями підприємств, у формі громадських спілок в порядку, передбаченому Законом України «Про громадські об'єднання», з урахуванням особливостей, передбачених цим Законом» (частина перша статті 93), а також визначаються вимоги щодо умов

утворення та організаційної структури такої спілки, потребують перегляду та доопрацювання з урахуванням наступного.

Відповідно до Конституції України громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей. Ніхто не може бути примушений до вступу в будь-яке об'єднання громадян чи обмежений у правах за належність чи неналежність до політичних партій або громадських організацій. Усі об'єднання громадян рівні перед законом (частини перша, четверта, п'ята статті 36 Конституції України).

Згідно з Законом України «Про громадські об'єднання» громадське об'єднання за організаційно-правовою формою утворюється як громадська організація або громадська спілка. Громадська організація – це громадське об'єднання, засновниками та членами (учасниками) якого є фізичні особи. Громадська спілка – це громадське об'єднання, засновниками якого є юридичні особи приватного права, а членами (учасниками) можуть бути юридичні особи приватного права та фізичні особи (частини друга-четверта статті 1 Закону).

Громадські об'єднання утворюються і діють, зокрема, на принципах добровільності, самоврядності, вільного вибору території діяльності, рівності перед законом. Так, зокрема, добровільність передбачає право особи на вільну участь або неучасть у громадському об'єднанні, у тому числі в його утворенні, вступі в таке об'єднання або припиненні членства (участі) в ньому; самоврядність передбачає право членів (учасників) громадського об'єднання самостійно здійснювати управління діяльністю громадського об'єднання відповідно до його мети (цілей), визначати напрями діяльності, а також невтручання органів державної влади, інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування в діяльність громадського об'єднання, крім випадків, визначених законом. При цьому зауважуємо, що дія Закону України «Про громадські об'єднання» не поширюється на суспільні відносини у сфері утворення, реєстрації, діяльності та припинення, зокрема, саморегульованих організацій, організацій, які здійснюють професійне самоврядування; непідприємницьких товариств (які не є громадськими об'єднаннями), утворених на підставі інших законів (підпункти 5, 6 частини другої статті 2, частини перша-третя статті 3 зазначеного Закону).

У своєму Рішенні від 13 грудня 2001 року № 18-рп (справа про молодіжні організації) Конституційний Суд України зазначав, що частина перша статті 36 Конституції України гарантує громадянам право на свободу об'єднання, в тому числі у громадські організації, для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та

інших інтересів. Свобода об'єднання означає, зокрема, правову і фактичну можливість добровільно, без примусу чи попереднього дозволу утворювати об'єднання громадян або вступати до них. Згідно з частиною четвертою статті 36 Конституції України ніхто не може бути примушений до вступу в будь-яке об'єднання громадян. Утворення об'єднаннями громадян, зокрема громадськими організаціями, спілок між собою (як форми об'єднання) ґрунтується на реалізації відповідного права громадянами, які є членами цих організацій.

При цьому обов'язком правової держави є, зокрема, невтручання як у реалізацію громадянами права на свободу об'єднання, так і в діяльність самого об'єднання, «за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей» (частина перша статті 36 Конституції України). Тим самим Конституція України встановила межі втручання держави в реалізацію права громадян на свободу об'єднання. Пункт 11 частини першої статті 92 Конституції України передбачає, що виключно законами визначаються «засади утворення і діяльності... об'єднань громадян». Інші (що не є найбільш загальними) питання реалізації права на свободу об'єднання в громадянському суспільстві не підлягають державному регулюванню і мають вирішуватися на вільний розсуд його членів (пункти 2, 3 мотивувальної частини зазначеного Рішення).

19. Статтею 101 проекту Закону пропонується передбачити, що у разі застосування до суб'єкта у сфері медіа заходу реагування у вигляді штрафу, суб'єкт зобов'язаний сплатити штраф впродовж 30 днів з дня оприлюднення відповідного рішення на вебсайті Національної ради.

У разі оскарження рішення про застосування заходу реагування у вигляді штрафу, термін сплати штрафу, зазначений у цій частині, призупиняється до набрання судовим рішенням законної сили (частина перша статті 101 проекту Закону).

Рішення Національної ради про застосування заходу реагування у вигляді штрафу є виконавчим документом, що підлягає примусовому виконанню у порядку визначеному Законом України «Про виконавче провадження». У випадку оскарження такого рішення в судовому порядку, рішення Національної ради про застосування заходу реагування у вигляді штрафу набуває статусу виконавчого документу після набрання судовим рішенням законної сили (частина друга статті 101 проекту Закону).

У зв'язку з цим слід зазначити, що закон як нормативно-правовий акт є офіційним письмовим документом, який встановлює, змінює чи скасовує норми права у найбільш важливих суспільних відносинах, носить загальнообов'язковий характер, поширюється на необмежене коло осіб та застосовується неодноразово. Однією з умов розробки якісного нормативно – правового акта є дотримання принципу юридичної визначеності, що є складовою принципу верховенства права. Принцип правової визначеності

вимагає чіткості, зрозумілості й однозначності правових норм, зокрема їх передбачуваності (прогнозованості) та стабільності. Крім того, відповідно до вимог нормопроектувальної техніки під час підготовки проекту акта слід дотримуватися, зокрема, принципів логічної послідовності, належної ясності викладу, лаконічності, правильності компоновання.

З огляду на це та з метою дотримання принципу юридичної визначеності, ясності та недвозначності правової норми, виключення необмеженості її трактування у правозастосовній практиці, уникнення зловживань та запобігання вчиненню корупційних діянь, пропонуємо частину другу статті 101 проекту Закону викласти в такій редакції:

«Рішення Національної ради про застосування заходу реагування у вигляді штрафу є виконавчим документом. У разі якщо штраф не сплачено у строк, встановлений частиною першою цієї статті, зазначене рішення пред'являється до примусового виконання у порядку, визначеному Законом України «Про виконавче провадження». У випадку оскарження такого рішення в судовому порядку, рішення Національної ради про застосування заходу реагування у вигляді штрафу пред'являється до примусового виконання після набрання судовим рішенням законної сили.»

20. Відповідно до положень статті 1 Закону України «Про виконавче провадження» (далі – Закон) виконавче провадження як завершальна стадія судового провадження і примусове виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб) (далі – рішення) – це сукупність дій визначених у Законі органів і осіб, що спрямовані на примусове виконання рішень і проводяться на підставах, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією України, Законом, іншими законами та нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до Закону, а також рішеннями, які відповідно до Закону підлягають примусовому виконанню.

Рішення підлягають примусовому виконанню на підставі виконавчих документів, визначених статтею 3 Закону.

Відповідно положень пункту 7 частини першої цієї статті Закону (в чинній редакції) виконавчими документами, зокрема, є рішення інших державних органів та рішень Національного банку України, які законом визнані виконавчими документами. Згідно положень статті 1 проекту Закону Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення (Національна рада) – незалежний, постійно діючий колегіальний *державний орган*, що діє на підставі Конституції України, цього та інших законів України і здійснює державне регулювання, нагляд і контроль у сфері медіа.

Отже, акти видані Національною радою відносяться до рішень державних органів.

Крім того, положеннями частини другої статті 101 проекту Закону пропонується передбачити, що рішення Національної ради про застосування заходу реагування у вигляді штрафу є виконавчим документом, що підлягає

примусовому виконанню у порядку визначеному Законом України «Про виконавче провадження».

Враховуючи викладене, вважаємо не доцільним доповнювати частину першу статті 3 Закону пунктом 10 (підпункт 31.57 пункту 31 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» проєкту Закону), оскільки положення «рішення інших державних органів, які законом визнані виконавчими документами», яке наразі міститься в пункті 7 частини першої статті 3 Закону охоплює, в тому числі й рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення про застосування санкцій у вигляді штрафу, які законом визнані виконавчими документами.

21. Пунктом 13 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» проєкту Закону передбачається, що до приведення законодавства у відповідність із цим Законом акти законодавства застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону.

У зв'язку з цим, зазначаємо, що запропоноване не відповідає принципу юридичної визначеності. Конституційний Суд України зауважив, що юридична визначеність передбачає, що законодавець повинен прагнути до чіткості та зрозумілості у викладенні норм права. Кожна особа відповідно до конкретних обставин має орієнтуватися в тому, яка саме норма права застосовується у певному випадку, та мати чітке розуміння щодо настання конкретних правових наслідків у відповідних правовідносинах з огляду на розумну та передбачувану стабільність норм права (абзац шостий підпункту 4.1. пункту 4 мотивувальної частини Рішення від 20 червня 2019 року № 6-рп).

22. Частинами другою та сьомою статті 289-4 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) (підпункт 31.7 пункту 31 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» проєкту Закону), пропонується врегулювати питання повідомлення судом учасників справи про відкриття провадження та видання копії судового рішення.

Щодо цього зазначаємо, що статтею 268 КАС України визначені особливості повідомлення учасників справи про дату, час та місце розгляду окремих категорій адміністративних справ, а статтею 271 КАС України – особливості проголошення та вручення судових рішень в окремих категоріях адміністративних справ.

Наведені статті є загальними для окремих категорій термінових адміністративних справ.

Отже, з метою недопущення зайвої деталізації вважаємо за доцільне внесення відповідних змін до статей 268 та 271 КАС України.

23. Частиною восьмою статті 289-4 КАС України (підпункт 31.7 пункту 31 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» проєкту Закону), пропонується встановити, що у разі, якщо неможливо ідентифікувати особу, яка порушує законодавство у сфері медіа, суд може за заявою органу, який здійснює державне регулювання у сфері медіа, встановити факт порушення та

вжити заходів, визначених законодавством. Така заява розглядається за правилами Кодексу адміністративного судочинства України з особливостями визначеними даною статтею.

Разом з тим частиною першою статті 2 КАС України передбачено, що завданням адміністративного судочинства є справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів у сфері публічно-правових відносин з метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень.

Пунктом 2 частини першої статті 4 КАС України передбачено, що публічно-правовий спір – спір, у якому: хоча б одна сторона здійснює публічно-владні управлінські функції, в тому числі на виконання делегованих повноважень, і спір виник у зв'язку із виконанням або невиконанням такою стороною зазначених функцій; або хоча б одна сторона надає адміністративні послуги на підставі законодавства, яке уповноважує або зобов'язує надавати такі послуги виключно суб'єкта владних повноважень, і спір виник у зв'язку із наданням або ненаданням такою стороною зазначених послуг; або хоча б одна сторона є суб'єктом виборчого процесу або процесу референдуму і спір виник у зв'язку із порушенням її прав у такому процесі з боку суб'єкта владних повноважень або іншої особи.

Також положенням частини другої статті 245 КАС України визначені види рішень, які може прийняти суд в разі задоволення позову.

Встановлення фактів порушення законодавства у сфері засобів медіа не є завданням адміністративного судочинства, а вжиття відповідних заходів – не є компетенцією суду з огляду на передбачені проектом Закону повноваження Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення.

У зв'язку з цим положення проекту Закону в цій частині потребують доопрацювання

24. Згідно із запропонованою редакцією частини десятої статті 51 Виборчого кодексу України організація та проведення кандидатами, партіями (організаціями партій) – суб'єктами виборчого процесу мітингів, походів, демонстрацій, пікетів, встановлення наметів для проведення заходів агітації не потребує отримання будь-яких дозволів від органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування (підпункт 31.10 пункту 31 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону). Відповідні положення передбачені частиною четвертою статті 94 Закону України «Про всеукраїнський референдум» (підпункт 31.67 пункту 31 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону).

Проте, слід зауважити, що згідно зі статтею 39 Конституції України громадяни мають право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких *завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування*. До того порядок проведення мирних зібрань не є предметом регулювання Виборчого кодексу України.

25. Підпунктом 31.19 пункту 31 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону передбачається, зокрема, *назву Закону України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів»* викласти в такій редакції: *«Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста»*.

Підпунктом 21 підпункту 31.28 пункту 31 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону пропонується внести зміни до тексту Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», замінивши слова «засоби масової інформації» в усіх відмінках і числах словом «медіа».

Водночас пункт 4⁷ Розділу XV «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» містить посилання на Закон України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів».

У зв'язку з цим проєкт Закону в цій частині потребує перегляду та доопрацювання.

26. Запропонованою редакцією статті 15 Закону України «Про кінематографію» пропонується встановити, що виробники, дистриб'ютори (прокатники) фільмів, кінокопіювальні підприємства, фонди фільмів, архіви кіно-, фото-, фонодокументів мають право на розповсюдження, а кінотеатри, кіноустановки, відеоустановки, аудіовізуальні медіа мають право на демонстрування національних та іноземних фільмів на будь яких видах носіїв зображення за умови внесення фільму до Державного реєстру фільмів та відповідно до визначених у такому реєстрі умов розповсюдження і демонстрування фільму. Фільм вноситься до Державного реєстру фільмів за заявою особи, якій належать, або яка має намір отримати права на розповсюдження або демонстрування фільму на території України. Фільм вноситься до Державного реєстру фільмів впродовж десяти робочих днів з дня подання заяви та інших документів і матеріалів, визначених Кабінетом Міністрів України (підпункт 31.21 пункту 31 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону).

Водночас, слід зазначити, що Законом України «Про адміністративні послуги», який визначає правові засади реалізації прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб у сфері надання адміністративних послуг, передбачено, що виключно законами, які регулюють суспільні відносини щодо надання адміністративних послуг, встановлюються: найменування адміністративної послуги та підстави для її одержання; суб'єкт надання адміністративної послуги та його повноваження щодо надання адміністративної послуги; *перелік та вимоги до документів, необхідних для отримання адміністративної послуги; платність або безоплатність надання адміністративної послуги; граничний строк надання адміністративної послуги; перелік підстав для відмови у наданні адміністративної послуги.*

27. У підпунктах 2, 3 підпункту 31.23 пункту 31 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону передбачаються зміни до тексту Статуту гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України, затвердженого Законом України «Про Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України» (далі – Статут), зокрема: абзац четвертий *частини 8* додатку 18 викласти в новій редакції та абзац третій *частини 26* додатку 18 виключити.

Щодо запропонованого звертаємо увагу, що додаток 18 до Статуту *складається з пунктів*, а не з частин, а отже підпункти 2, 3 підпункту 31.23 пункту 31 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону слід доопрацювати з урахуванням зазначеного.

28. Підпунктом 5 підпункту 31.30 пункту 31 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону пропонується пункт 6 частини першої статті 8 Закону України «Про рекламу» викласти в новій редакції та передбачити, що у рекламі забороняється використовувати або імітувати зображення Державного Герба України, Державного Прапора України, звучання Державного Гімну України, зображення державних символів інших держав та міжнародних організацій, міжнародних об'єднань, якщо такі використання або імітація пропагують неповагу до них, використовуються виключно у політичних цілях або вводять в оману споживачів.

До запропонованого висловлюємо застереження, що згідно з частинами першою, шостою статті 20 Конституції України державними символами України є Державний Прапор України, Державний Герб України і Державний Гімн України. Опис державних символів України та порядок їх використання встановлюються законом, що приймається не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України.

Пунктом 4 частини другої статті 92 Основного Закону України передбачено, що виключно законами України встановлюється порядок використання і захисту державних символів.

На сьогодні законодавчого акту, який би у відповідності до вимог частини шостої статті 20 та пункту 4 частини другої статті 92 Конституції України визначав порядок використання державних символів, зокрема Державного Герба України, не прийнято.

У зв'язку з цим вважаємо, що регламентації використання, зокрема, Державного Герба України, Державного прапора України має передувати прийняття в порядку, визначеному Конституцією України, законодавчого акту щодо порядку використання державних символів України.

29. Пунктом 31.40 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону пропонується положення Закону України «Про доступ до публічної інформації», серед іншого, доповнити новою статтею 15-1, якою передбачити, що офіційними друкованими виданнями є видання Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Конституційного Суду України, Верховного Суду, *вищих спеціалізованих судів*, центральних органів виконавчої влади, інших державних органів,

органів місцевого самоврядування, що видаються з метою офіційного опублікування нормативно-правових актів, рішень цих органів та інформації, обов'язковість опублікування якої передбачена законодавством, та під час підготовки яких не використовується творча праця журналістів.

Щодо цього необхідно зазначити, що відповідно до положень статті 17 Закону України від 02 червня 2016 року № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів» (далі – Закон № 1402- VIII) для розгляду окремих категорій справ відповідно до цього Закону в системі судоустрою діють вищі спеціалізовані суди. Вищими спеціалізованими судами є Вищий суд з питань інтелектуальної власності та Вищий антикорупційний суд (частина друга статті 31 Закону № 1402-VIII).

Водночас положеннями Закону № 1402-VIII та Закону України «Про Вищий антикорупційний суд» не передбачено офіційних друкованих видань Вищого суду з питань інтелектуальної власності та Вищого антикорупційного суду.

При цьому відповідно до положень частин сьомої та восьмої статті 283¹ КАС України рішення Вищого антикорупційного суду та постанова Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду у справах про застосування до фізичної або юридичної особи санкції, передбаченої пунктом 1¹ частини першої статті 4 Закону України «Про санкції», публікуються на офіційному веб-сайті Вищого антикорупційного суду.

З огляду на зазначене положення проекту Закону потребують доопрацювання.

30. Пунктом 31.42 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону пропонується доповнити частину другу статті 3 Закону України від 08 липня 2011 року № 3674-VI «Про судовий збір» (далі – Закон № 3674- VI) новим пунктом 20, яким передбачити, що судовий збір не справляється за подання позовних заяв та заяв Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення.

Щодо цього слід зазначити, що відповідно до положень статті 9 Закону № 3674-VI судовий збір сплачується за місцем розгляду справи та зараховується до спеціального фонду Державного бюджету України. Кошти судового збору спрямовуються на забезпечення здійснення судочинства та функціонування органів судової влади, а також на забезпечення архітектурної доступності приміщень судів, доступності інформації, що розміщується в суді, для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

Положеннями статті 130 Конституції України встановлено, що держава забезпечує фінансування та належні умови для функціонування судів і діяльності суддів. Згідно зі статтею 48 Закону № 1402-VIII незалежність судді забезпечується, зокрема, окремим порядком фінансування та організаційного забезпечення діяльності судів, установленим законом, і належним матеріальним та соціальним забезпеченням судді.

Судовий збір має покривати потреби у фінансовому забезпеченні органів судової влади.

Отже, достатнє надходження коштів судового збору є необхідною умовою для забезпечення належного функціонування судів та здійснення правосуддя.

Також звертаємо увагу, що Європейський суд з прав людини у своєму рішенні від 12 жовтня 2017 року у справі «Бурмич та інші проти України» звернув увагу на положення проміжної резолюції Комітету міністрів Ради Європи (CM/ResDH (2008)1) щодо необхідності визначення органами влади України заходів з вдосконалення планування бюджетного процесу, зокрема, шляхом забезпечення відповідності між положеннями бюджетного законодавства та платіжними зобов'язаннями держави.

Окремо необхідно зауважити, що частиною другою статті 3 Закону № 3674-VI визначений перелік *об'єктів*, за які не справляється судовий збір. При цьому проектом Закону пропонується доповнити вищевказану статтю Закону № 3674-VI положеннями щодо звільнення від сплати судового збору Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення за подання до суду позовних заяв та заяв.

Разом з тим пільги щодо сплати судового збору встановлені статтею 5 Закону, в якій наведений перелік *позивачів*, які звільняються від сплати судового збору під час розгляду справи у всіх судових інстанціях.

Водночас слід зазначити, що 07 вересня 2022 року Президент України підписав Закон України від 16 серпня 2022 року № 2534-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо особливостей здійснення окремих повноважень Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення в умовах воєнного стану», положеннями якого, серед іншого, частину першу статті 5 Закону № 3674-VI доповнено новим пунктом 26, яким встановлено, що від сплати судового збору під час розгляду справи в усіх судових інстанціях звільняється Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення на час дії воєнного стану – за подання позовів, предметом яких є стягнення штрафу. Згідно з пунктом 2 вищевказаного Закону він набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

З огляду на викладене запропоновані проектом Закону зміни щодо звільнення від сплати судового збору Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення за подання до суду позовних заяв та заяв доцільно внести до пункту 26 частини першої статті 5 Закону № 3674-VI, після набрання чинності вищевказаними змінами.

Крім того, звертаємо увагу, що відповідно до вимог нормопроектувальної техніки у законі, до якого вносяться зміни, обов'язково зазначається джерело опублікування – Відомості Верховної Ради України, а також джерело опублікування наступних змін, які вносилися до закону.

31. У підпункті «а» підпункту 5 підпункту 31.47 пункту 31 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону передбачається внести

зміни до пункту 2 частини другої статті 9 Закону України «Про Суспільне телебачення і радіомовлення України», якими передбачити, що не можуть бути членами Наглядової ради акціонерного товариства «Національна суспільна телерадіокомпанія України» (далі – НСТУ), військовослужбовці (*окрім військовослужбовців за призовом*).

Щодо запропонованого варто звернути увагу, що у частині шостій статті 2 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» визначено, зокрема, такі види військової служби як: *строкова військова служба; військова служба за призовом під час мобілізації, на особливий період; військова служба за призовом осіб офіцерського складу; військова служба за призовом осіб із числа резервістів в особливий період*.

З огляду на зазначене, з метою дотримання принципу юридичної визначеності та уникнення проблем під час практичної реалізації вказаного положення у разі його прийняття, *потребує уточнення вид військової служби, проходження якої надаватиме військовослужбовцям можливість бути членами Наглядової ради НСТУ*.

32. Підпункт 10 підпункту 31.47 пункту 31 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону в частині застосування формулювання «*збройних сил України*» слід доопрацювати з метою приведення у відповідність, зокрема, до Закону України «Про Збройні Сили України», у якому застосовується таке найменування військово формування як: «*Збройні Сили України*».

33. У підпунктах 2-4 пункту 32 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону передбачено завдання Кабінету Міністрів України внести на розгляд Верховної Ради України пропозиції про приведення законодавчих актів у відповідність із цим Законом. Проте зауважуємо, що відповідно до частини восьмої статті 90 Регламенту Верховної Ради України, затвердженого Законом України від 10 лютого 2010 року № 1861-VI, якщо для реалізації положень поданого законопроекту після його прийняття необхідні зміни до інших законів, такі зміни мають викладатися в розділі «Перехідні положення» цього законопроекту або в одночасно внесеному його ініціатором окремому законопроекті. До законопроекту додається перелік законів та інших нормативних актів, прийняття або перегляд яких необхідно здійснити для реалізації положень законопроекту в разі його прийняття.

34. Підпунктом 6 пункту 32 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону надається доручення Кабінету Міністрів України у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом передбачати у проектах законів України про Державний бюджет України на наступні роки фінансування Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення в обсязі не менше 0,022 відсотка доходів загального фонду Державного бюджету України за попередній рік.

Відповідно до статті 95 Конституції України виключно законом про Державний бюджет України визначаються будь-які видатки держави на загальносуспільні потреби, розмір і цільове спрямування цих видатків.

Держава прагне до збалансованості бюджету України.

Згідно з частинами першою та другою статті 23 Кодексу будь-які бюджетні зобов'язання та платежі з бюджету здійснюються лише за наявності відповідного бюджетного призначення, яке встановлюється законом про Державний бюджет України у порядку, визначеному цим Кодексом.

При цьому, згідно з пунктом 2 статті 7 Кодексу одним із принципів на яких ґрунтується Бюджетна система України є принцип збалансованості, згідно з яким повноваження на здійснення витрат бюджету мають відповідати обсягу надходжень бюджету на відповідний бюджетний період.

Разом з тим, згідно з частиною другою статті 4 Кодексу у випадку, якщо іншим нормативно-правовим актом бюджетні відносини визначаються інакше, ніж у цьому Кодексі, застосовуються відповідні норми цього Кодексу.

35. У підпункті 7 пункту 32 розділу Х «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону передбачається визначити завдання Кабінету Міністрів України *розробити та прийняти зміни до Постанов Кабінету Міністрів України щодо бронювання військовозобов'язаних в умовах правового режиму воєнного стану, за якими рішення стосовно бронювання військовозобов'язаних працівників лінійних аудіовізуальних медіа, що здійснюють ефірне наземне багатоканальне (цифрове) телевізійне мовлення з використанням радіочастотного ресурсу, програмне наповнення яких складається переважно з інформаційних та/або інформаційно-аналітичних передач, або залучені до системи оповіщення, та їх афілійованих осіб, а також військовозобов'язаних професійних творчих працівників (художній та артистичний персонал) державних та комунальних закладів культури, приймає Міністерство культури та інформаційної політики України.*

Щодо запропонованого варто зауважити, що відповідно до положень статті 131 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» *центральный орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері економічного розвитку, зокрема, організовує бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час.*

Натомість, згідно з положеннями статті 15 вказаного Закону *центральні органи виконавчої влади, зокрема, надають центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері економічного розвитку, пропозиції щодо бронювання у відповідних сферах управління військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час.*

Таким чином, на нашу думку, внесення змін до відповідних актів Уряду щодо вирішення питання, зазначеного у підпункті 7 пункту 32 Розділу Х «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону, можливе після внесення відповідних змін до Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію».

36. Проект Закону в частині вживання слів *«центральный орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах культури та мистецтв»*, *«центральный орган виконавчої влади у галузі зв'язку, у сфері забезпечення інформаційного суверенітету України»*, *«центральный орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в інформаційній сфері»*, *«центральный орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері медіа»* у відповідних відмінках, а також підпункт 7 пункту 32 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону у частині вживання слів «Міністерство культури та інформаційної політики України» потребує відповідного доопрацювання з огляду на таке.

Згідно абзацу дванадцятого пункту 6 частини першої статті 20 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» Кабінет Міністрів України у сфері вдосконалення державного управління та державної служби утворює, реорганізовує і ліквідує міністерства та інші центральні органи виконавчої влади відповідно до закону в межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України на утримання органів виконавчої влади, затверджує положення про зазначені органи.

Питання організації, повноважень та порядку діяльності центральних органів виконавчої влади врегульовано положеннями Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» (далі – Закон).

Законом визначено що міністерство є центральним органом виконавчої влади, що *забезпечує формування та реалізує державну політику в одній чи декількох визначених Кабінетом Міністрів України сферах, визначає пріоритетні напрями розвитку, забезпечує нормативно-правове регулювання, вправі видавати накази нормативно-правового змісту (частина друга статті 1, частина перша статті 6, статті 7, 15), інші ж центральні органи виконавчої влади таких повноважень не мають, а виконують виключно окремі функції з реалізації державної політики, їх основними завданнями є, зокрема, надання адміністративних послуг, здійснення державного нагляду (контролю), управління об'єктами державної власності внесення пропозицій щодо забезпечення формування державної політики на розгляд міністрів, які спрямовують та координують їх діяльність; ці органи в межах свої повноважень видають лише накази організаційно-розпорядчого характеру (частина друга статті 1, частина перша статті 16, частина перша статті 17, частина перша статті 23).*

Відповідно, з метою уникнення втручання парламенту у компетенцію Кабінету Міністрів України при реалізації ним своїх конституційних повноважень щодо утворення, реорганізації і ліквідації міністерств та інших центральних органів виконавчої влади та узгодження з положеннями Закону центральний орган виконавчої влади, який, виходячи з конкретного повноваження, формує державну політику у відповідній сфері (зокрема, шляхом нормативно-правового регулювання) у законопроектах слід визначати

як «*центральный орган исполнительной власти, что обеспечивает формирования государственной политики в сфере ...*», а у випадку, коли конкретне повноваження за своїм змістом направлено на реалізацію державної політики – як «*центральный орган исполнительной власти, что реализует государственную политику в сфере ...*».

37. Передбачені пунктами 33, 34, 35 розділу Х «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону положення щодо встановлення завдань центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері кінематографії, Національній раді та органам місцевого самоврядування, виходить за межі повноважень Верховної Ради України, визначених Конституцією України. До того ж, вищим органом у системі органів виконавчої влади є Кабінет Міністрів України, який спрямовує і координує роботу міністерств, інших органів виконавчої влади (частина перша статті 113, пункт 9 статті 116 Конституції України).

38. Розділом Х «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону, серед іншого, вносяться зміни до процесуальних кодексів, законів України «Про доступ до судових рішень» та «Про Вищий антикорупційний суд» щодо заміни в їх положеннях слів «засоби масової інформації» в усіх відмінках і числах словом «медіа».

Разом з тим у Закон № 1402-VIII та Закон України «Про Вищу раду правосуддя», в положеннях яких вживаються слова «засоби масової інформації», відповідні зміни не вносяться.

При цьому звертаємо увагу, що відповідно до частини другої статті 4 Закону № 1402- VIII та частини другої статті 2 Закону України «Про Вищий антикорупційний суд» зміни до цих законів можуть вноситися виключно законами про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та до Закону України «Про Вищий антикорупційний суд» відповідно.

Враховуючи викладене, положення проекту Закону потребують доопрацювання.

39. Текст проекту Закону потребує термінологічного доопрацювання в частині вживання слів:

«*паспорт*» з метою конкретизації назви (відповідно до пункту 1 частини першої статті 13 Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус», документами, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України, зокрема є: *паспорт громадянина України; паспорт громадянина України для виїзду за кордон; дипломатичний паспорт України; службовий паспорт України*. Із тексту проекту Закону не зрозуміло, який саме паспорт мається на увазі, чи охоплює цей термін і паспортний документ іноземця. З метою уникнення термінологічного перевантаження змісту тексту проекту, наприклад, на початку проекту Закону можна запропонувати скорочення, яке надалі використовуватиметься у всьому тексті);

«виїзду на постійне місце проживання за межі України» (Закон України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» оперує поняттям «виїзд громадян України за кордон на постійне проживання»);

«дозвіл на тимчасове або постійне проживання в Україні» (Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» оперує поняттями «посвідка на постійне проживання» та «посвідка на тимчасове проживання», а також визначає терміни: *іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають в Україні* – іноземці та особи без громадянства, які отримали посвідку на постійне проживання, якщо інше не встановлено законом; *іноземці та особи без громадянства, які тимчасово проживають в Україні* – іноземці та особи без громадянства, які отримали посвідку на тимчасове проживання, якщо інше не встановлено законом);

«адреса місця проживання (реєстрації)» (Закон України «Про надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання в Україні» оперує поняттями «адреса житла», «адреса місця проживання», «адреса зареєстрованого/задекларованого місця проживання»).

40. З метою узгодження з термінологією Конституції України та іншими актами законодавства України, зокрема, Виборчого кодексу України, законів України «Про громадські об'єднання», «Про політичні партії в Україні», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації» проект Закону потребує доопрацювання в частині вживання слів «етнічні групи», «релігійні групи», «виборчі блоки», «блоки», «закону про вибори», «громадські організації», «політичні партії, їх структурні підрозділи», «діють у територіальних громадах сіл, селищ та міст, у тому числі в об'єднаних територіальних громадах сіл, селищ та міст, а також у громадах областей та регіонів», «громада», «обласні чи регіональні органи самоврядування», «орган місцевого самоврядування відповідної територіальної громади (громад)», «відповідна адміністративно-територіальна одиниця або об'єднана територіальна громада», «органи державної влади та місцевого самоврядування», «державні органи та місцевого самоврядування», «керівник секретаріату (апарату) відповідного органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування».

Також слід враховувати, що Конституція України не врегульовує правового положення «громад» в якості адміністративно-територіальних одиниць, території тощо.

41. Проект Закону в частині слів «вебсайтом», «веб-сайті», «сайту» у всіх відмінках та числах потребує перегляду з метою приведення до єдиної термінології.

При цьому законодавством України про інформацію передбачено використання терміна «офіційний веб-сайт» для державних органів.

42. Проект Закону в частині слів «використовувати зображення дітей без письмової згоди їхніх батьків чи опікунів» потребує перегляду, оскільки

законодавством України про охорону дитинства передбачено термінологію «батьки дітей або *особи, які їх замінюють*».

43. Проект Закону в частині слів «освітніми установами», «навчальними закладами», «історично-культурної спадщини», «наркотичних засобів» в усіх відмінках не узгоджується з термінологією законодавства України про освіту, охорону культурної спадщини та охорону здоров'я, якою вживаються терміни «заклад освіти», «культурна спадщина», «наркотичні речовини».

Крім того, проект Закону в частині слів «навчальними закладами не нижче третього рівня акредитації» потребує перегляду, оскільки Законом України «Про вищу освіту» акредитації закладів вищої освіти не передбачено.

Водночас зазначаємо, що для вироблення остаточної позиції щодо проекту Закону слід враховувати позиції Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та Національного агентства України з питань державної служби.

З повагою

Міністр

Денис МАЛЮСЬКА